

הכנסת והחברה הישראלית – מי מעצב את מי?

שיעור חינוך בנושא צדק חברתי והבחירות הכלליות

מטרות:

1. היחשפות למחאות ולהישגים חברתיים-כלכליים מרכזיים שהתרחשו במהלך כהונת הממשלה האחרונה.
2. הרחבת תפיסתם של התלמידים לגבי הפוליטיקה והפוליטיקאים: לא רק בחירת נציגים של ציבורים, אלא גם הציפייה מהם לקיים שיתופי פעולה בין מחנות.
3. נתינת משמעות למקומם של אזרחים מן המניין (לרבות בני-נוער) ולתנועות וארגונים מחוץ לכנסת בעיצוב סדר היום בישראל.

למחנכ/ת:

בתשיעי לאפריל תתקיימה בחירות כלליות לכנסת העשרים ואחת. ערוצי התקשורת והשיח הציבורי מרוכזים במסע הבחירות של כל המפלגות ובוויכוחים מהותיים על פניה של החברה בישראל. אנו במרכז הדרכה המעורר, מבקשים לחולל לימוד המאיר את הקשר בין הפעולות החברתיות שעיצבו את השיח הציבורי – להישגים הפוליטיים שנרשמו בתחום השמירה על חיי-אדם וביחס למדד צמצום הפערים חברתיים.

המצגת המצורפת הינה קצרה ותמציתית ומטרתה אינה להבדיל אידאולוגית בין מפלגות. אלא לסקור את הקשר בין המחאות החברתיות הבולטות והשינויים החקיקתיים שנעשו בעקבותיהן או בהובלתן. במצגת מופיעים חברי וחברות כנסת משלל הקשת הפוליטית, שהמכנה המשותף ביניהם הוא הנכונות לפעול ביחד עם פעילים חברתיים מחוץ לכנסת ואחד עם השני בשיתוף פעולה חוצה-מחנות במטרה לקדם מטרה ראויה.

מהלך המצגת:

- חלק א' – סקירת המחאות הפוליטיות של השנה האחרונה (15 דק')
- חלק ב' – מעבר בין דוגמאות להישגים חברתיים שנרקמו בין פוליטיקאים לפעילי מחאות חברתיות (15 דק')
- חלק ג' – הקשר בין הכנסת לחברה הישראלית (15 דק')

חלק א – סקירת המחאות הפוליטיות של השנה האחרונה (15 דק')

התחילו את המצגת בתמונה של הכנסת וההפגנה, והראו את השקופיות הבאות

דיון:

- יש פה מחאות ששמעתן עליהן? מה למשל?
- האם אתם מזדהים עם אחד מהמאבקים האלה? האם לקחתם בה חלק באיזה אופן? (זה יכול להיות גם בלכתוב על זה הודעות, להעביר על זה פעולה בתנועת נוער...) ספרו.
- לדעתכם להפגנות האלה השפעה כלשהי על הכנסת? מדוע?

למחנכ/ת: בחרנו לשים רק חלק מהנושאים המדוברים, אנו בטוחים שלא הקפנו במצגת את מכלול נקודות הציון המשמעותיות, ואין ביכולתנו להתיימר לעשות זאת. הנה למשל מספר דוגמאות:

העברת חוק העסקת עובדים עם מוגבלות לשיעור של 5% במשק
המאבק על העלאת קצבת הזקנה
החלטה "922" לצמצם את אי-השוויון ממנו סובל הציבור הערבי בישראל
קליטת עובדי קבלן במגזר הציבורי
מחאת משפחות עובדי המשטרה
ועוד...

אנחנו ממליצים בחום - אם יש נושאים שקרובים ללבכם - להביא אותם לשיחה בהזדמנות זו

חלק ב - מי משנה את החוקים? - (15 דק')

ממשיכות את המצגת: בכל פעם תעלה כותרת על הישג אחר מתקופת הכנסת הנוכחית - אפשר לשאול את התלמידים מי לדעתם הביא להישג זה. לצד ההישג יחשפו הגורמים שפעלו להצלחה זו - חברי כנסת יחד עם גורמים אזרחיים. תוכלו להרחיב ולספר עוד על החוקים (ממליצים לקרוא את הכתבות להעשרה), ו/או לענות על שאלות הבנה של התלמידים.

דיון:

- ידעתם שהחוק הזה עבר?
- בזכות מי/מדוע לדעתכם החוקים הללו עברו?
- מדוע לדעתכם לא ראינו שינוי מציאות פוליטית בדוגמת חקיקה/הזרמת תקציבים בנוגע לחלק מהמחאות שתיארנו קודם?
- למה לגופים בעלי אינטרסים שונים (ח"כ מימין ומשמאל, הסתדרות/מדינה - לכאורה או לא לכאורה) לשתף יחד פעולה?

למחנכ/ת:

- כשמתחילים להבין שפוליטיקאים מוכנים לשתף פעולה למרות חילוקי הדעות כדי לקדם דברים, אפשר להתחיל לחשוב לקראת הבחירות - מה חשוב לנו שיקרה בישראל? ומי מקדם את הדברים שחשובים לנו. לרוב השיח לקראת הבחירות לא נוגע בדברים האלה אלא בשאלות זהותיות כמו "בעד מי אני" - שמאל או ימין

חלק ג' – הקשר בין הכנסת לחברה הישראלית (15 דק')

צפו שוב בתמונה של הכנסת והפגנה עם החיצים המעגליים המופנים זה כלפי זה:

- מדוע לדעתכם החיצים מופנים לשני הכיוונים? האם זה באמת כך?
- מי לדעתכם מעצב יותר את מי – הכנסת את החברה? החברה את הכנסת?

למחנכ/ת:

- פוליטיקאים עושים מה שהם מבינים שהציבור שלהם רוצה. למרות נוטים לייחס את החוק לפוליטיקאי ש"חתום" עליו, חוק כזה לעולם לא היה עובר ללא מחאה ציבורית ענפה שגורמת לפוליטיקאים להבין שהם צריכים לקדם חוק כזה, ושהם יקבלו הכרה מהציבור על פועלם.
- מחאה ציבורית אינה רק הפגנה. היא גם העלאת מודעות פוליטית, היא גם ברשתות החברתיות וגם בעל מה ואיך אנחנו מדברים אחד עם השנייה.
- תוכלי לתת כדוגמא את הדס תג'רי, אזרחית מן השורה שקיבלה את פרס יו"ר הכנסת על מאבקה בתאונות בענף הבנייה. מאבק אותו קידמה באמצעות "הקבוצה למאבק בתאונות הבניין" וברשתות החברתיות ובראשן בפייסבוק, אליה הצטרפו אלפי "אזרחים מן השורה" שדיווחו בעצמם על מפגעים בטיחותיים שראו. בנאום שלה תגרי מציינת שללא אמצעי התקשורת שנרתמו לבקר את התופעה, ללא ההסתדרות שנרתמה לנושא והביאה לחתימת הסכם הבטיחות, החוק לא היה עובר.

סיכום:

הבחירות שיקבעו את צמרת הנהגת המדינה הן חשובות, אבל התפיסה הרואה בפוליטיקאים המקצועיים כשחקנים בלעדיים בעיצוב המציאות היא מוטעית. בחירתם של מאות אלפי אנשים להיות מעורבים, למחות, להתאגד, להצטרף לארגונים ותנועות, עיצבה ותעצב את פני החברה שלנו – לפני ואחרי הבחירות.

אילו דברים בני נוער יכולים לעשות?

לעשות קמפיין באיסטגרם, לכתוב בפייסבוק, להפגין, ללכת ככיתה למחאה, להעביר שיעור חינוך בכיתה, לצטרף לארגון או תנועת נוער, להעביר פעולה במסגרת התנועה, לשבות, לחתום על עצומה, לפנות במכתב לחבר כנסת ועוד...